

Zadłużony wspólnik to wspólne ryzyko

Powiadają jaskółki, że niedobre są spółki. Zwłaszcza spółki cywilne z dłużnikiem. Jakie konsekwencje powoduje zakładanie interesu z osobą, która ma długi, wyjaśnia Stefan Prociak, kierownik Departamentu Prawnego w firmie Kaczmarski Inkasso.

Stefan Prociak

kierownik Departamentu Prawnego
w firmie Kaczmarski Inkasso

Pytanie: Zamierzam założyć spółkę cywilną z osobą, która ma długi. Czy jej problemy mogą wpłynąć negatywnie na wspólny interes? Czy może się zdarzyć sytuacja, że jako wspólnik będę pociągnięty do odpowiedzialności za długi kolegi?

I tak, i nie. Zgodnie z polskim prawem odpowiedzialność ponosi się za własne działania, w tym zaciągnięte zobowiązania, tak więc za długi wspólnika, które wynikają z wcześniejszych jego interesów, odpowiada on, a nie pan. Jednak zakładanie spółki cywilnej z dłużnikiem może być ryzykownym przedsięwzięciem także dla pana. Dlaczego? Między innymi dlatego, że długi wspólnika już istnieją, a pan o nich wie.

SKARGA PAULIAŃSKA I DOMNIEMANIE PRAWNE

Zakładając z panem spółkę cywilną, wspólnik dłużnik musi przekazać na ten cel część swojego majątku. Tym samym pomniejsza własny majątek, z którego wierzyciele mogliby próbować zaspokoić swoje roszczenia. Prawo cywilne oraz prawo karne starają się chronić wierzycieli przed takim działaniem dłużnika (zakładaniem nowej działalności i przenoszeniem do niej majątku), jeżeli z tej przyczyny dłużnik stałby się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

- Instytucją prawa cywilnego, mającą chronić interesy wierzycieli, jest skarga pauliańska uregulowana w kodeksie cywilnym (art. 527–534 k.c.). Na jej podstawie wierzyciel może skutecznie podważyć czynność prawną dokonaną przez

dłużnika z osobą trzecią, czyli z panem, jeśli spełnionych jest kilka warunków:

- dłużnik dokonał czynności prawnej z osobą trzecią z pokrzywdzeniem wierzycieli,
- w wyniku tej czynności osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową,
- dłużnik, dokonując czynności prawnej, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli,
- osoba trzecia, która uzyskała korzyść wskutek czynności dłużnika, wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Dodatkowo kodeks cywilny przewiduje domniemanie prawne, że „jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli”. To, czy pozostawał pan w stałych stosunkach gospodarczych lub wiedział pan o długach wspólnika, musiałby udowodnić wierzyciel. Jeżeli więc dłużnik wniesie do spółki pieniądze, a wierzyciel dowiedzie tego, spółka będzie zmuszona je zwrócić wierzycielowi lub wydać przedmiot wkładu wspólnika.

Jeżeli spółka nie wyda wierzycielowi wkładu wspólnika, to wierzyciel może doprowadzić do jego przymusowego odebrania w trakcie

postępowania egzekucyjnego, o ile komornikowi uda się przeprowadzić skuteczne działania egzekucyjne w tym zakresie. Nie zawsze bowiem można spieniężyć przedmiot skargi pauliańskiej (np. na ruchomość lub nieruchomości komornik nie znajdzie nabywcy, a wierzyciel nie przejmie takiego przedmiotu). W przypadku rzeczy oznaczonych gatunkowo (a więc rzeczy oznaczonych według cech rodzajowych, właściwych dla większej liczby przedmiotów, np. drewno dla tartaku, węgiel do składu opału) lub gdy egzekucja dotyczy pieniędzy, przyjmuje się, że wierzycielowi przysługuje prawo do prowadzenia egzekucji z całego majątku osoby trzeciej, z którym owe korzyści się scalały (np.: w wyniku sprzedaży i uzyskania w ten sposób pieniędzy). Nadto warto dodać, że odpowiedzialność ze skargi pauliańskiej nie ustaje z chwilą wyzbycia się korzyści majątkowej uzyskanej kosztem wspólnika dłużnika. Za niezwrócone pieniądze lub spieniężone/darowane rzeczy co do gatunku oraz indywidualnie wspólnicy spółki cywilnej będą odpowiadać majątkiem osobistym.

WYPOWIEDZENIE UDZIAŁÓW W SPÓŁCE

Dodatkowo, w sytuacji gdyby wierzyciel nie zdecydował się na skargę pauliańską lub też jeżeli pojawiają się kolejne długi po powstaniu spółki, wierzyciel będzie miał nadal prawo do dochodzenia swoich należności z udziałów wspólnika w spółce.

W przypadku spółki cywilnej wierzyciel może wypowiedzieć udziały dłużnika w spółce, jeśli nie zaspokoi roszczeń z zajętego wcześniej prawa

SKANUJ
I CZYTAJ
ON-LINE

”

WARTO SIĘ ZORIENTOWAĆ, CZY WSPÓLNİK NIE FIGURUJE W KRAJOWYM REJESTRZE DŁUGÓW BIURZE INFORMACJI GOSPODARCZEJ. JEŚLI BOWIEM WIERZycIEL ZGŁOSIŁ GO JUŻ WCZEŚNIEJ DO REJESTRU, TO SPÓŁKA MOŻE MIEĆ PROBLEMY Z POZYSKANIEM NOWYCH KONTRAKTÓW

do jego zysku w spółce, o ile spółka będzie miała zysk. W praktyce oznacza to, że może on zabrać majątek wniesiony przez dłużnika do spółki jako wkład, np. wniesione komputery czy samochody. Można tego dokonać, jeżeli w ciągu ostatnich sześciu miesięcy została przeprowadzona bezskuteczna egzekucja z ruchomości dłużnika, a wierzyciel uzyskał zajęcie praw przysługujących dłużnikowi na wypadek wystąpienia ze spółki lub jej rozwiązania. Wówczas wierzyciel może wypowiedzieć udział dłużnika w spółce na trzy miesiące naprzód, nawet jeśli spółka była zawarta na czas oznaczony. Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może z tego terminu skorzystać (art. 870 k.c.). Dłużnikowi, któremu w powyższy sposób wypowiedziany został przez wierzyciela udział w spółce cywilnej, zwraca się rzeczy, które wniósł do spółki do używania, oraz wypłaca się w postaci pieniędzy wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki, a przy braku takiego oznaczenia – wartość, którą wkład ten miał w chwili wniesienia. Ponadto odchodzącemu wspólnikowi wypłaca się taką część wartości wspólnego majątku pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym ów wspólnik uczestniczył w zyskach spółki (art. 781 k.c.). Dlatego też znaczenie tu będzie miała wysokość wkładu wspólnika, jego udziału w zyskach spółki i samego zysku spółki jako całości.

DŁUŻNIK NOTOWANY

Warto się zorientować, czy wspólnik nie figuruje w Krajowym Rejestrze Długów Biurze Informacji Gospodarczej. Jeśli bowiem wierzyciel zgłosił go już wcześniej do rejestru, to spółka może mieć problemy z pozyskaniem nowych kontraktów. Wielu przedsiębiorców przed zawarciem umowy sprawdza bowiem w KR D potencjalnych kontrahentów po numerach NIP. Jeśli trafią na dłużnika, mogą odstąpić od negocjacji z obawy przed ewentualnymi opóźnieniami w płatnościach z jego strony. Obecność pańskiego wspólnika na liście dłużników może też rzutować niekorzystnie na wizerunek całej spółki, która będzie postrzegana jako nierzetelna i mało wiarygodna.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA WSPÓLNIKA DŁUŻNIKA

Jak wspominałem wcześniej, problemem dla pana może być również prawo karne, które chroni wierzyciela w przypadku „ucieczki dłużnika z majątkiem”. Art. 301. §1. k.k. stanowi: „Kto będąc dłużnikiem kilku wierzycieli udaremnia lub ogranicza zaspokojenie ich należności przez to, że tworzy w oparciu o przepisy prawa nową jednostkę gospodarczą i przenosi na nią składniki swojego majątku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. Wprawdzie bezpośrednio takie ewentualne postępowanie karne nie uderza w pana, ale pośrednio może mieć bardzo negatywne skutki dla spółki. W stosunku do wspólnika dłużnika może zostać, oprócz kary bezwzględnej pozbawienia wolności, orzeczony również zakaz prowadzenia działalności gospodarczej lub zasiadania w organach spółek prawa handlowego. Dla dwuosobowej spółki cywilnej może to oznaczać jej rozwiązanie.

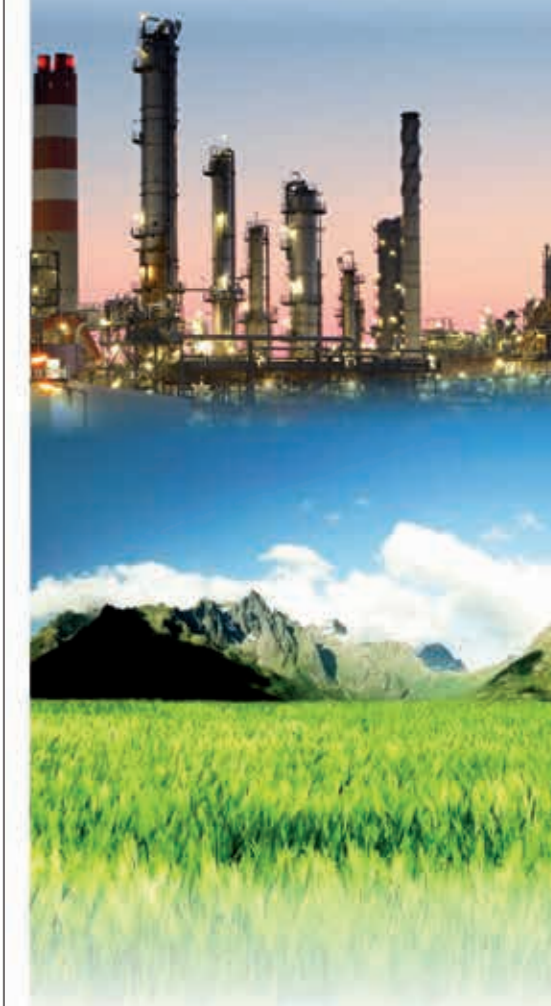
Jak pan widzi, w zależności od tego, jaka jest kwota długów wspólnika (i czy nie wzrosną już po powołaniu spółki), co miałyby być przedmiotem wkładu dłużnika do spółki i jaką wartość miałyby ten wkład, w przyszłości mogą wyniknąć dla pana różne negatywne skutki. A jeżeli dojdzie do upadku spółki, np. wskutek wypowiedzenia udziałów, skargi pauliańskiej, to zapewne nie wszystkie jej zobowiązania zostaną uregulowane. To z kolei będzie powodować pańską natychmiastową odpowiedzialność całym majątkiem osobistym. Zawsze można liczyć, że wspólnik z innych źródeł pokryje swoje „prywatne” zobowiązania lub że dług lub wkład wspólnika w spółkę nie jest duży i nie wpłynie na funkcjonowanie wspólnego przedsięwzięcia. Może się jednak okazać, że celem ratowania spółki i swojej sytuacji będzie pan zmuszony do spłaty zadłużenia wspólnika. Dlatego przed przystąpieniem do tworzenia nowej spółki zastanowiłbym się bardzo dokładnie, czy to dobry interes. ■

POWER POL
UTILITIES GREEN BUILD

Proces inwestycyjny
w świetle przepisów
środowiskowych i
budowlanych

18 września 2013

Hotel Marriott
Warszawa

Partner Merytoryczny:

Organizator:

DENTONS

www.dentons.com

www.ecb.biz.pl

www.utilities.powerpol.pl